

EDUSKUNNAN VASTAUS 214/2004 vp

Hallituksen esitys laiksi maakaasumarkkinalain muuttamisesta

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laiksi maakaasumarkkinalain muuttamisesta (HE 128/2004 vp).

Valiokuntakäsittely

Talousvaliokunta on antanut asiasta mietinnön (TaVM 28/2004 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lausuman:

Eduskunta edellyttää, että hallituksen tulee antaa talousvaliokunnalle syyskuun 2006 loppuun mennessä selvitys maakaasumarkkinoiden kehityksestä ja maakaasumarkkinalain soveltamisesta saaduista kokemuksista.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

maakaasumarkkinalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 31 päivänä toukokuuta 2000 annetun maakaasumarkkinalain (508/2000) 9 luvun 6 §,
muutetaan 2 luvun 9 §:n 3 momentti, 7 luvun 2 § sekä 9 luvun 4 ja 5 § sekä
lisätään 1 luvun 2 §:ään uusi 3 momentti, 2 lukuun uusi 4 a §, 4 lukuun uusi 7 §, 7 luvun 1 §:ään
uusi 3 momentti, 7 lukuun uusi 1 a—1 d ja 2 a §, 7 luvun 5 §:ään uusi 2 ja 3 momentti, 7 lukuun uusi
7 § sekä 9 lukuun uusi 4 a § seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

2 §

— — — — —
Tätä lakia sovelletaan myös biokaasuun, biomassasta peräisin olevaan kaasuun sekä muuhun kaasuun, jos kaasuja voidaan teknisesti ja turvalisesti syöttää maakaasuverkkoon ja siirtää kyseisessä verkossa. Kaasuun sovelletaan tällöin, mitä maakaasusta säädetään tässä laissa.

2 luku

Verkkotoiminnan yleiset velvoitteet ja hinnoitteluperiaatteet

4 a §

Maakaasumarkkinaviranomainen voi sille tehdystä hakemuksesta vapauttaa merkittäviä verkkoinvestointeja tekevän verkonhaltijan määrääjäksi 2 luvun 3 §:ssä säädetystä siirtovelvollisuudesta sekä 7 luvun 1 a §:ssä säädetystä ehtojen ja hinnoittelussa noudatettavien menetelmien vahvistamismenettelystä. Merkittävänä verkkoinvestointeina tässä yhteydessä pidetään Euroopan unionin jäsenvaltioiden välisen yhdysputken tai nesteytetyn maakaasun käsittelylaitoksen ja varaston rakentamista, niiden kapasiteetin huomattavaa kasvattamista koskevaa investointia sekä niiden muuttamista siten, että muutos mahdollistaa uusien maakaasuntoimituslähteiden kehittämisen.

Edellytyksenä vapautuksen myöntämiselle on, että:

1) investointi lisää kilpailua maakaasuntoimituksissa ja parantaa toimitusvarmuutta;

2) investointia ei siihen liittyvien riskien vuoksi tehtäisi ilman maakaasumarkkinaviranomaisen myöntämää vapautusta;

3) investoinnin tekevä vapautuksen hakija ei ole investoinnin kohteeseen liittyvän verkon haltija;

4) investoinnista aiheutuvat kustannukset peritään investoinnin käyttäjiltä;

5) vapautus ei haittaa maakaasumarkkinoiden kilpailua, maakaasun sisämarkkinoiden te-

hokasta toimintaa eikä sen verkon tehokasta toimintaa, johon investoinnin kohde on liitetty.

Poikkeuslupa voidaan asettaa vapautuksen kestoa ja jäsenvaltioiden rajat ylittävien yhdysputkien syrjimätöntä käyttöoikeutta koskevia ehtoja sekä kapasiteetin hallintaa koskevia sääntöjä, jos ne eivät estä pitkäaikaisten sopimusten täytäntöönpanoa.

9 §

— — — — —
Jakeluverkossa siirtopalvelun hinta ei saa riippua siitä, missä asiakas maantieteellisesti sijaitsee verkonhaltijan toiminta-alueella. Jakeluverkonhaltijoiden yhdistäessä verkkotoimintansa tulee yksittäisten asiakkaiden maksuihin merkittäviä muutoksia aiheuttavat hinnoittelun muutokset kuitenkin toteuttaa maakaasumarkkinaviranomaisen ennen uuden hinnoittelun käyttöönottoa hyväksymän siirtymäajan kuluessa.

4 luku

Maakaasun myynti ja maakaasun käyttäjän asema

7 §

Maakaasun ja maakaasun siirtopalvelun tarjontaan kuluttajille sovelletaan seuraavaa:

1) asiakkailla on oikeus tehdä maakaasun palveluntarjoajan kanssa sopimus, jossa on seuraavat tiedot:

a) palvelun tarjoajan nimi ja osoite;

b) tarjotut palvelut, tarjottujen palvelujen laatu sekä perusliittymän toimitusaika;

c) tarjotut ylläpitopalvelut, jos niitä on tarjolla;

d) menetelmät, joiden avulla asiakas voi saada ajantasaisia tietoja kaikista sovellettavista tariffeista ja ylläpitomaksuista;

e) sopimuksen kesto sekä palvelujen ja sopimuksen uusimiseen ja päättämiseen sovellettavat ehdot sekä mahdollinen irtisanomisoikeus;

f) tiedot riitojenratkaisumenettelyn vaihtoehtoista;

2) sopimusehtojen on oltava oikeudenmukaisia ja ne on annettava asiakkaalle tiedoksi ennen sopimuksen tekemistä;

3) asiakkaille on annettava ajoissa tieto kaikista sopimusehtojen muuttamista koskevista suunnitelmista;

4) palveluntarjoajan on ilmoitettava asiakkaille heidän oikeudestaan irtisanoa sopimukset, jos sopimusehdot muuttuvat;

5) palveluntarjoajan on ilmoitettava maksujen korotuksista asiakkailleen hyvissä ajoin ja viimeistään 30 päivää ennen korotuksen voimaantuloa;

6) jos palveluntarjoaja muuttaa sopimusehtoja ja asiakas ei hyväksy uusia sopimusehtoja, asiakkaalla on oikeus irtisanoa sopimus.

7 luku

Ohjaus ja valvonta

1 §

Maakaasumarkkinaviranomaisen tulee julkaista vuosittain markkinoiden valvontaa koskeva kertomus sekä huolehtia valvontaan liittyvistä kansainvälisistä tiedonantovelvoitteista.

1 a §

Maakaasumarkkinaviranomaisen tulee päätöksellään vahvistaa verkonhaltijan ja järjestelmävastuuseen määrätyn siirtoverkonhaltijan noudatettaviksi seuraavat palveluiden ehdot ja palveluiden hinnoittelussa noudattamat menetelmät ennen niiden käyttöönottamista:

1) menetelmät verkonhaltijan verkkotoiminnan tuoton ja siirtopalvelusta perittävien maksujen määrittämiseksi valvontajakson aikana;

2) verkonhaltijan siirtopalvelun ehdot;

3) verkonhaltijan liittämispalvelun ehdot ja menetelmät liittämisestä perittävien maksujen määrittämiseksi; sekä

4) järjestelmävastuuseen määrätyn siirtoverkonhaltijan järjestelmävastuun piiriin kuuluvien palveluiden ehdot sekä menetelmät palveluista perittävien maksujen määrittämiseksi.

Vahvistuspäätöksen tulee perustua 2 ja 3 luvussa sekä 4 luvun 6 §:ssä säädettyihin perusteisiin. Hinnoittelussa noudatettavien menetelmien vahvistamista koskevassa päätöksessä voidaan määrätä:

1) verkkotoimintaan sitoutuneen pääoman arvotuseriaatteista;

2) verkkotoimintaan sitoutuneelle pääomalle hyväksyttävän tuoton määrittämistavasta;

3) verkkotoiminnan tuloksen määrittämistavasta sekä sen edellyttämästä tuloslaskelman ja taseen oikaisusta;

4) verkkotoiminnan tehostamiseen kannustavasta tavoitteesta ja sen määrittämistavasta sekä menetelmästä, jolla tehostamistavoitetta sovelletaan hinnoittelussa; sekä

5) hinnoittelurakenteen määrittämistavasta, jos määrittämistapa on tarpeen verkkoon pääsyn toteuttamiseksi tai Suomea sitovan kansainvälisen velvoitteen täytäntöön panemiseksi taikka jos määrittämistapa liittyy järjestelmävastuun piiriin kuuluvien palvelujen hinnoitteluun.

Vahvistuspäätös, jota sovelletaan 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuihin menetelmiin, on voimassa neljän vuoden pituisen ajan. Jos verkonhaltija on aloittanut toimintansa muihin verkonhaltijoihin sovellettavan valvontajakson ollessa kesken, on 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu päätös kuitenkin voimassa tämän valvontajakson loppuun. Muut 1 momentissa tarkoitettut päätökset ovat voimassa toistaiseksi tai, jos erityistä syytä on, päätöksessä määrätyn ajan.

1 b §

Maakaasumarkkinaviranomainen voi muuttaa 1 a §:n 1 momentissa tarkoitettua vahvistuspäätöstä antamallaan uudella päätöksellä, jonka käsittely on tullut vireille verkonhaltijan tai järjestelmävastuuseen määrätyn siirtoverkonhaltijan hakemuksesta tai maakaasumarkkinaviranomaisen omasta aloitteesta. Päätöstä voidaan muuttaa maakaasumarkkinaviranomaisen aloitteesta:

1) jos päätöksen kohde on antanut virheellisiä tai puutteellisia tietoja, jotka ovat vaikuttaneet päätöksen sisältöön;

2) jos muutos perustuu lainsäädännön muutumiseen tai muutoksenhakutuomioistuimen antamaan ratkaisuun;

3) jos muutokseen on painava syy päätöksen antamisen jälkeen tapahtuneen olosuhteiden olennaisen muutoksen taikka vanhentuneiden ehtojen tai hinnoittelujärjestelyjen uudistamisen johdosta; tai

4) jos muutos on tarpeen Suomea sitovan kansainvälisen velvoitteen täytäntöön panemiseksi.

1 c §

Maakaasumarkkinaviranomaisen tulee 1 a §:ssä tarkoitetun valvontajakson päätyttyä antamallaan päätöksellä velvoittaa verkonhaltija alentamaan 1 a §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen menetelmien perusteella määritettyjä siirtopalvelumaksujaan kuluvalle valvontajakson aikana sillä määrällä, jolla verkkotoiminnan tuotto on päättyneen valvontajakson kuluessa ylittänyt kohtuullisen tuoton määrän, taikka oikeuttaa verkonhaltija korottamaan siirtopalvelumaksujaan valvontajakson aikana sillä määrällä, jolla verkkotoiminnan tuotto on päättyneen valvontajakson kuluessa alittanut kohtuullisen tuoton määrän. Jos verkkotoiminnan tuotto on ylittänyt valvontajakson kuluessa kohtuullisen tuoton määrän vähintään 5 prosentilla, on alennettavaan määrään lisättävä korko, joka lasketaan koko alennettavalle määrälle vuotuisena korkona päättyneen valvontajakson ajalta 1 a §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun vahvistuspäätöksen mukaisesti määritetyn oman pääoman koron keskiarvon mukaan.

Maakaasumarkkinaviranomainen voi painavasta syystä pidentää 1 momentissa tarkoitettua tasoitusjaksoa.

1 d §

Jos verkonhaltija luovuttaa maakaasuverkko-liiketoiminnan toiselle tai sulautuu toiseen toiminnanharjoittajaan 1 a §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun valvontajakson ollessa kesken, sovelletaan luovutuksen tai fuusion johdosta toiselle siirtynyt verkkotoimintaa koskevaa vahvistuspäätöstä luovutuksensaajaan tai vastaanottavaan yhteisöön valvontajakson loppu-

ajan. Luovutuksensaaja tai vastaanottava yhteisö vastaa luovuttavan tai sulautuvan verkonhaltijan asiakkaille 1 c §:n mukaisesta siirtopalvelumaksujen palautuksesta myös siltä osin kuin palautus perustuu luovutusta tai sulautumista edeltävään valvontajakson osaan. Luovutuksensaaja tai vastaanottava yhteisö saa vastaavasti edukseen 1 c §:ssä tarkoitetun oikeuden siirtopalvelumaksujen korottamiseen myös siltä osin kuin oikeus perustuu luovuttajan tai sulautuvan verkonhaltijan toimintaan luovutusta tai sulautumista edeltävän valvontajakson osan aikana.

Maakaasumarkkinaviranomaisen on annettava luovuttajan ja luovutuksensaajan pyynnöstä erillinen päätös, jossa vahvistetaan 1 momentissa tarkoitettu määrä luovutusajankohtana.

2 §

Jos joku rikkoo tai laiminlyö tässä laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä säädettyjä velvoitteitaan, valvontaviranomaisen on veloitettava hänet korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä. Velvoitepäätöksessä voidaan määrätä, millä tavoin virhe tai laiminlyönti tulee korjata sekä palauttamaan asiakkaalle virheellisesti peritty maksu, jos palautukseen ei sovelleta 1 c §:ssä säädettyä palautusmenettelyä.

Valvontaviranomainen voi asettaa 1 momentissa sekä 1 a—1 c §:ssä tarkoitetun päätöksensä tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakon asettamisessa ja sen tuomitsemisessa maksettavaksi noudatetaan uhkasakkolaissa (1113/1990) säädettyä menettelyä.

Valvontaviranomaiselle annettavia tietoja koskevan velvoitteen täytäntöönpanosta säädetään jäljempänä erikseen.

2 a §

Maakaasumarkkinaviranomaisen on käsiteltävä verkonhaltijoita koskevat tutkintapyynnot kahden kuukauden kuluessa tutkintapyynnön vastaanottamisesta. Maakaasumarkkinaviranomainen voi pidentää käsittelylle asetettua määraaikaa enintään kahdella kuukaudella, jos tutkintapyynnön käsittely edellyttää lisätietojen

hankkimista. Tämän jälkeen määräaikaa voidaan pidentää tarvittaessa tutkintapyyntöä tekijän suostumuksella.

5 §

Maakaasumarkkinaviranomaisen asianomaisella virkamiehellä on oikeus tämän lain mukaisen valvontatehtävän toteuttamiseksi sekä maakaasumarkkinaviranomaisen antaman vahvistus- tai velvoitepäätöksen noudattamisen valvomiseksi toimittaa tarkastus valvottavaa toimintaa harjoittavan yhteisön tai laitoksen hallinnassa olevissa tiloissa. Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa. Valvottavaa toimintaa harjoittavan yhteisön tai laitoksen on vaadittaessa esitettävä tarkastusta toimittavalle virkamiehelle tarkastusta varten ne asiakirjat ja tietojärjestelmissään olevat tallenteensa sekä järjestettävä pääsy niihin maakaasulaitteisiin ja -laitteistoihin, joilla voi olla merkitystä tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten noudattamisen valvonnassa. Tarkastusta toimittavalla virkamiehellä on oikeus ottaa maksutta jäljennöksiä tarkastettavista asiakirjoista sekä tulosteita tietojärjestelmissä olevista tallenteista.

Jos joku rikkoo tai laiminlyö tässä laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä säädettyjä velvoitteitaan tietojen antamisesta tai toimittamisesta valvontaviranomaiselle, voi valvontaviranomainen velvoittaa hänet korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä. Valvontaviranomainen voi asettaa päätöksensä tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakon asettamisessa ja sen tuomitsemisessa maksettavaksi noudatetaan uhkasakko-laissa säädettyä menettelyä.

7 §

Maakaasumarkkinaviranomaisen tulee seurata maakaasun tarjonnan ja kysynnän tasapainoa, maakaasuverkkojen laatua ja niiden ylläpidon tasoa, toimenpiteitä kysyntähuippujen kattamiseksi sekä maakaasun toimitusvajauksen hoitamiseksi. Maakaasumarkkinaviranomaisen on julkaistava vuosittain heinäkuun 31 päivään mennessä maakaasun toimitusvarmuutta koske-

va kertomus, jossa esitellään toimitusvarmuuden seurannasta saatuja tuloksia sekä mahdollisia toimenpiteitä, joita on toteutettu tai joita suunnitellaan ongelmien ratkaisemiseksi. Kertomus tulee toimittaa Euroopan yhteisöjen komissiolle.

9 luku

Erinäiset säännökset

4 §

Maakaasumarkkinaviranomaisen tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei 2 momentissa toisin säädetä.

Maakaasumarkkinaviranomaisen 2 luvun 4—4 a §:n, 3 luvun 1 §:n 2 momentin sekä 7 luvun 1 a—1 d ja 2 §:n nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla markkinaoikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valituksen käsittelyyn markkinaoikeudessa sovelletaan hallintolainkäyttölakia. Käsittelyn ja asiakirjojen julkisuudesta säädetään erikseen.

Kauppa- ja teollisuusministeriön tämän lain nojalla antamaan päätökseen sekä hallinto-oikeuden ja markkinaoikeuden antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Maakaasumarkkinaviranomaisella on oikeus hakea valittamalla muutosta tässä laissa tarkoitettuun lupa-asiaa koskevaan hallinto-oikeuden päätökseen sekä 2 momentissa tarkoitettuun markkinaoikeuden päätökseen, jolla muutoksenhakutuomioistuin on kumonnut maakaasumarkkinaviranomaisen päätöksen tai muuttanut sitä.

4 a §

Maakaasumarkkinaviranomaisen tämän lain 7 luvun 1 a—1 d ja 2 §:n nojalla antamaa päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei maakaasumarkkinaviranomainen päätöksessään toisin määrää. Päätöstä, joka koskee virheellisesti perityn maksun palauttamista yksit-

täiselle asiakkaalle tai päätöstä, joka koskee uhkasakon maksettavaksi tuomitsemista, ei kuitenkaan saa panna täytäntöön ennen kuin se on lainvoimainen. Muutoksenhakutuomioistuimella on lisäksi oikeus antaa määräyksiä päätösten täytäntöönpanosta siten kuin hallintolainkäyttölaisa säädetään.

5 §

Jos hakijalle myönnetään poikkeuslupa, joka koskee maakaasun siirtopalvelun tarjoamisesta kieltäytymistä tai 2 luvun 4 a §:ssä tarkoitettua verkkoinvestointia, maakaasumarkkinaviranomaisen on noudatettava maakaasun sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 98/30/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2003/55/EY mainittua menettelyä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2006.

Tämän lain 4 luvun 7 §:n säännöksiä sovelletaan myös ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin maakaasusopimuksiin.

Ensimmäinen 7 luvun 1 a §:ssä tarkoitettu valvontajakso alkaa 1 päivänä tammikuuta 2006.

Lain 7 luvun 2 a §:n säännöksiä sovelletaan tutkimuspyyntöihin, jotka maakaasumarkkinaviranomainen on vastaanottanut tämän lain voimaantulon jälkeen.

Lain 9 luvun 4 §:n 2 momentin säännöksiä muutoksenhausta maakaasumarkkinaviranomaisen päätöksiin sovelletaan 7 luvun 2 §:n nojalla annettuihin päätöksiin, joita koskevat asiat ovat tulleet vireille tämän lain voimaantulon jälkeen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Helsingissä 10 päivänä joulukuuta 2004
